

DELAVSKA PRAVNICA

Glasiló krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrančkana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za štiri leta Din 1500, za pol leta Din 300; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Stev. čekovnega računa 14.900

Gospodarstvo.

Zadnje čase čujemo o resnih razgovorih na merodajnih mestih, kako bi se zboljšal svetovni gospodarski položaj. Poudarjamo, svetovni gospodarski položaj. Rayno v gospodarstvu pride namreč do izraza večna resnica, da je družba in vse, kar je z njo v zvezi, organska celota. Organizem ima pa to lastnost, da čuti posledice obolenja enega dela ves organizem.

Za sedanjost dobo je jasno, da nekaj ni v redu. Jasno je pa tudi to, da izhaja ta nered zaradi današnje ureditve gospodarstva, in na njem sloneče ureditve družbe. To čutijo tudi državniki raznih držav. Saj so gospodarske konference na dnevnem redu. Na njih govore vodilni možje o vzrokih sedanje gospodarske krize. Nekatere navajajo: brezposelnost, carine itd. Ni eden pa ni zadel bistva.

Gospodarstvo ima namen, da ustvarja vse dobrine, katere potrebuje družba. Služiti mora torej splošnemu blagostanju. Današnji položaj pa dokazuje, da ne služi gospodarstvo temu cilju. Gospodarske dobrine se namreč zbirajo v rokah nekaterih, ki tvorijo v družbi veliko manjšino. Ta manjšina se tako rekoč duši v blagostanju, dočim pogreša ogromna večina najpotrebnejših sredstev za svoje preživljanje. Zaradi takih razmer je moral nastati prepad v človeški družbi. Ta prepad se vedno veča in ne vemo, kje se bo ustavil.

To stanje je, kakor lepo dokazuje znani sociolog Orel, kazen, ker je družba pohodila božjo postavo kot temelj za gospodarstvo. Kajti ta postava ostane v veljavi vseeno in bo ostala do konca sveta. Bog je ukazal: **V potu svojega obraza boš služil svoj kruh.** Vendar je pa skušalo človeštvo in tudi izvedlo, da imajo nekateri svoj kruh, ne da bi delali. Ker je torej naravni zakon, da moremo pridobivati kruh le z delom, je moralo človeštvo vzeti kruh delu, da ga je dalo tistim, ki ne delajo. Tako je prišel prepad v človeško družbo. S tem prepadom je bil pa tudi uničen mir med ljudmi. Družabnega miru pa ne bo prej, dokler ne bo ta prepad izginil. Ne bo se to zgodilo prej, da bo zopet prišel do popolne veljave božji zakon: **V potu svojega obraza boš služil svoj kruh.**

Sedanja družba je zaslužena kapitalu. Delo ne pomenja nič. Le kapital, ki ne producira, ima glavno besedo. Zaradi tega je podlaga vsemu sedanjemu gospodarstvu kapitalizacija. To je: Dobrine se ne ustvarjajo zaradi človeštva, ampak pod vidikom, da mora naložitev kapitala v te dobrine nesti, in sicer: Dobrine morajo toliko donosati, da bo krit za nje izdan kapital in da bo ta kapital povrh še visoko obrestovan. To so edine »moralne« obveznosti sedanjega kapitalističnega gospodarstva. Ta morala je gibalo vsega gospodarskega pokreta. Od racionalizacije pa do ustanovitve novih obratov in tovarn.

Še več. Tej gospodarski morali ne služijo le delavci, ampak celo države. Znano je, da je n. pr. Nemčija za časa okupacije prispevala visoke milijone za povzdigo gospodarstva, da pa je prišel ta prispevek v dobro le velepodjetju. Še hujsi tribut morajo plačevati države, v katerih šele nastaja »moderno narodno gospodarstvo«. V takih novih industrijah je največkrat v pretežni večini tuji kapital, ki mi bil prenešen v dotično državo iz ljubezni do nje in z namenom, da bi njej koristil in ji pomagal ustvarjati industrijo, ampak izključno zaradi tega, ker ve, da bo zaradi razmer, ki vladajo v takih državah, v položaju, da čimbolj uveljavi sedanjo gospodarsko moralo. Vsaka taka industrija je namreč močno zaščitená potom carin. Te carine so torej indirektni prispevek tovarnam.

Resnica je, da danes trpi in je v krizi celotno gospodarstvo in bo, dokler bodo

njegovo gibalo obresti. Kajti obresti so ena izmed tistih tajnih sil, ki so zastrupile narodno gospodarstvo in razrušile socialno moralo. Obresti so tisti veliki družabni greh, zaradi katerega grozi celotni družbi pogin. Obresti so, ki so veze delu kruh in povzročile, da delo strada. Zato so obresti punčica socialnega vprašanja.

Če hočejo državniki rešiti sedanji težki gospodarski problem, morajo pričeti pri obrestih. S tem se pa bodo morali lotiti tudi vprašanja, kako odstraniti

izrodke kapitalizma in kapitalističnega gospodarstva. Če se bodo pečali pa s tem vprašanjem, bodo dognali, da je zaradi tega stalna gospodarska kriza, ker je podlaga sedanjega gospodarstva slaba. Če bodo ta vprašanja res iskreno študirali, bodo morali priti do spoznanja, da je mogoče edino v tem slučaju rešiti zadovoljivo in temeljito sedanje gospodarsko vprašanje, če uveljavijo v gospodarstvu v celoti božji zakon: **V potu svojega obraza boš služil svoj kruh.** S tem bo namreč premagan tudi kapitalizem.

nika bi tako lahko pomagali delavstvu, da bi z manjšim delom lahko človeka vredno živel.

Toda danes vlada profitno gospodarstvo! In profitu koristi brezposelnost več kot pa znižanje delovnega časa. Vsled velikega trga je delovna sila poceni, plače so nizke. Brezposelni pa itak žive na račun brezposelne podpore, ki sestoji iz prispevkov njih samih in iz davkov delovnega ljudstva. Če se pa da delo vsem, pa morajo vse plačati vsaj toliko, ta ti obnovi tvojo delovno silo.

Kapitalizem se bo zato raje oklenil drugega sredstva — fašizma. Ta stremi za tem, da se na račun drugih narodnosti raztegne teritorij, da se osvoje novo kolonije, da se pridobe nova ležišča surovin in novi trgi... Ker pa je zemlja danes že razdeljena, zato treba vojne. Fašizem jo vneta pripravlja, pripravljala pa s tem tudi kapitalizmu konec.

Brezposelnost je najresnejši in najnevarnejši pojav današnje svetovne gospodarske krize, krize svetovnega profitnega gospodarstva. Ali jo bo rešil in kako jo bo rešil, tu bo naš družabni red pokazal koliko še ima pravice obstanka.

19. novembra t. l. bo začela zborovati internacionalna gospodarska konferenca, ki se bo specielno bavila s tem predmetom. Spet bo reševala, rešila pa ne bo. Feše.

Strokovne organizacije.

Kot je poročalo dnevno časopisje, se pripravljala v socialnem ministrstvu zakon, v katerem bo določeno, da spadajo strokovne organizacije pod kompetenco delavskih zbornic.

To sicer nejasno poročilo moremo razumeti le tako, da naj bi bile strokovne organizacije pod nadzorstvom socialnega ministrstva in bi zanje ne veljalo splošno društveno pravo. Gotovo se pri tem ne misli ukiniti svoboda strokovnega organiziranja, ampak je namera ta, da se strokovnim organizacijam s samim zakonom prizna primerna avtoriteta in vpliv v javnem življenju.

Če se bo sprememba izvršila v tem pravcu, jo moremo le pozdravljati. Vsakdo mora pa priznati, da strokovne organizacije vrše v javnem življenju mnogo pomembnejše in vzvišenejše funkcije kot pa druga združenja, osnovana na temelju društvenega prava. Če pri nas danes to še ni tako res, pa bo gotovo v toku časa postalo. Poglejmo samo nam sedanjne države, kjer so svobodne in neovirane strokovne organizacije hrbtnica in mozeg javnega življenja in imajo svoje mesto in vpliv v družbi in državi upakonej. Mi bi le želeli, da bi šle nameravane izpremembe docela in samo v tej smeri. Spričo dosejanega pravilnega uvaževanja svobodnih in neodvisnih strokovnih organizacij s strani vlade, pričakujemo z gotovostjo, da se ne bodo uresničile želje tistih, ki bi radi dobili monopol na strokovno organiziranje v naši državi.

Po svetu.

Fašizem ne gre. Znano je, s kakim pompom so nastopali Lapovci, kmetiška stranka na Finskem. Na videz so nastopali proti komunistom, dejansko pa so se hoteli polastiti vlade, da bi izpremenili sedanjo demokratično ustavo in okrnili parlament. Dosegli so, da je bil parlament razpuščen in razpisane nove volitve, ki so se vršile 1. in 2. oktobra 1930.

Pri teh volitvah so dobili pa temeljito lekcijo. Pri prejšnjih volitvah so namreč imeli za seboj 249.762 volivcev, sedaj pa le 206.661. Torej za 42.000 manj. Sicer so napredovali njihovi zavezniki konservativci za 38.000 glasov, vendar pa so dobili oboji skupaj manj glasov, kakor pri zadnjih volitvah. Najbolj so napredovali socialdemokrati, katere je volilo 320.067 opravičencev, prej 260.254.

15 milijonov brezposelnih.

«Quand les ouvriers chôment, tout les classes s'en ressentent.»
(»Kadar so delavci brezposelni, čutijo vsi ljudje posledice.«)
Larousse.

Največji delni problem svetovne gospodarske krize kapitalizma je gotovo današnja milijonska brezposelnost. Mednarodni urad dela (B. I. T.) beleži dne 1. septembra t. l. nad 15.000.000 brezposelnih, in sicer:

	delavcev	druž. članov
Nemčija:	3.000.000	10.000.000
Anglija:	2.140.000	sorazmerno
USA:	4.000.000	»
Italija:	500.000	» i. t. d.

Seveda so tu všteti samo zavarovani delavci. Če pa pridamo statistiki B. I. T. še nezavarovane, zlasti poljske delavce in brezposelne v Afriki in Aziji, bo gotovo nanosilo na 40.000.000 brezposelnih oziroma okoli 100.000.000 brezposelnih družinskih članov.

V razmerju s številom prebivalstva je največja brezposelnost v Nemčiji, kjer znaša 20% prebivalstva, t. j. vsak peti Nemec je brez dela, za Nemčijo pride USA, Italija, Anglija, Poljska i. t. d. Najmanj brezposelnih ima Francija, za kar se ima zahvaliti svojim posebnim etnološkim prilikam (najmanjši odstotek rojstev) ter Rusija, ki je znala s pjetletko in petdnevnim tednikom regulirati delovni trg in tako zaposliti delovno ljudstvo.

Zanimiv pojav je Francija. Teden za tednom prihajajo transporti delavske sile iz Jugoslavije, Čehoslovaške, Poljske in Italije v Lille in se od tam nazekajo po francoskih industrijskih velepodjetjih in veleposestvih — cele reke izseljencev požira francoski kapital — in še vedno je dela več kot delovne sile. Da, v Franciji so velike delovne možnosti, ki bodo absorbirale še veliko izseljencev.

Pustimo moralno stran problema brezposelnosti in ozrimo se samo v njega ekonomsko plat. Je ta stran problema na videz jako zamotana, pravtako vzroki in zdravila, ki jih zanj nudi vsakdanje časopisje. Eni iščejo vzrok brezposelnosti v svetovni vojni, drugi v prenaseljenosti — idem per idem, tretji v nepravilni porazdelitvi energij, zopet drugi v zožitvi evropskega trga vsled USSR in rastoče produkcije v kolonijah, zopet drugi v padajoči kupni moči prebivalstva, vsi pa so si edini v tem, da v splošni gospodarski krizi, v katero je padel svet po svetovni vojni. In zdravila? Fašizem jih vidi v vojni, novih mejah, kolonijah, drugi v omejevanju porodov, tretji v razširjenju evropskega trga na USSR in kolonije, v dvigu konzuma vsled zvišanja plač ali znižanja cen i. t. d. Prava zmešnjava.

Mi vemo, da je vzrok brezposelnosti v kapitalizmu, da je njega nujna posledica in potreba in da kapitalizem za njo ne bo nikdar mogel in hotel najti zdravila. Brezposelnost kljub vsem konferencam in zakonskim ukrepom z dneva v da raste — to je dejstvo in je nujna posledica našega profitnega gospodarstva. Kapitalizem jo poraja in si s tem sam koplje grob. Kako neki?

Bistvo stroja je ravno v tem, da opravlja delo mesto ljudi. Vsaka mlatilnica ti kaže, da se z njo opravi delo veliko prej

kot s prosto roko, da je torej vsled nje za poljskega delavca veliko delovnih dni izgubljenih. Podobno, samo da v veliko večji meri se godi v industriji. Delovni čas, potreben za produkcijo blaga, se je tu vsled tehnike in racionalizacije v zadnjih stoletjih najmanj 10-kratno znižal, dočim se je delavnik znižal samo za polovico, število prebivalstva pa še precej povečalo. Tako je nujno nastal konflikt med tehniko in delovno silo na eni strani in med produkcijo in konzumom na drugi strani, in rezultat je današnja brezposelnost in ta je spet vzrok stalnega večanja brezposelnosti.

Vzemimo prvi konflikt: tehnika, stroji so indiferentni, lahko služijo človeku ali pa profitu. Tehnika služi danes le profitu posedujočih slojev. Ne pomaga ona danes del. ljudstvu, ne znižuje delovnega časa, temveč služi le kapitalistu, ki dela z manj močmi, ki meče vedno več delavstva iz podjetij, ki množi delovni trg, znižuje plače in pocenjuje delovno silo sploh. Torej današnja tehnika, ki ne služi v dobrobit človeka, stopnjuje brezposelnost.

Vsled tega nastaja istočasno konflikt med produkcijo in konzumom. Obubožane in brezposelne mase delovnega ljudstva so nujno prisiljene, da omeje svoj konzum. Na trgu je vedno večja zagata. Produkti se ne dajo vpovčiti, produkcija se zmanjšuje, brezposelnost se s tem le še veča. Dokler svet še ni bil porazdeljen, je bila kriza rešena z razširjenjem kolonij, nove domačine pa so potem z reklamo ali s silo prisilili, da so kupovali produkte, ki jih je tja postavljala na trg matična dežela. Konflikt je bil takočasno rešen.

Ali svet je omejen, kolonij je zmanjkalo, matice pa so bruhale iz sebe vedno več produktov. Hiperprodukcija je zanečila borbo za svetovna tržišča. Prišla je svetovna vojna, ki pa problema ni rešila. Bil je to zadnji večji poizkus rešiti konflikt med produkcijo in svetovnimi tržišči odnosno konzumom. Poizkus se je nesrečil. Produkcija se je večala, brezposelnost in pauperizacija (obubožanje) rastle in nas dovedla do današnje gospodarske krize.

Vprašanje brezposelnosti ni le vprašanje energij, kot pravi meščansko časopisje. Ko bi bilo samo to, bi bilo že davno rešeno. Saj je vendar tako enostavno: Če je kdo brezposeln, opravlja nekdo drugi mesto njega preveč dela, treba torej samo delovni čas znižati. Desetletja se je delavstvo borilo za 8 urnik, pa še danes ni povsod izveden. Berlinska strokovna zveza kovinarjev je nedavno predlagala, da naj se tednik zniža od 48 na 40 ur in če bi tovarnarji to sprejeli, bi bila v kovinski stroki brezposelnost odpravljena. V Nemčiji je 20% delavstva brezposelnega. Treba bi bilo torej delovni čas za 20% znižati (za 9—10 ur tedensko) in čez noč bi izginito 4.000.000 nemških brezposelnih delavcev. Čez noč bi izginito tudi brezposelno zavarovanje, ki stane nemško delavstvo letno 3½ plače, skupno 1.300.000.000 RM, ostali davkoplačevalci pa bi bili rešeni 2.200.000.000 RM, ki gre letno še poleg prej omenjenih prispevkov kot državna podpora za brezposelne (t. j. na leto 3,5—4 milijarde RM). Stroji, teh-

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik.

Novi pravilnik o vozni ugodnostih na železnicah in ladjah v državni eksploataciji za osebje prometnih ustanov kraljevine Jugoslavije.

(Dalje.)

§ 10.

1. Oplatnične legitimacije so trojne vrste: s črnimi platnicami za aktivne uslužbence, z rdečimi platnicami za njih družinske člane in z rumenimi platnicami za upokojene uslužbence, njih družinske člane kakor tudi vdove in otroke umrlih uslužbenec.

2. Pri otrocih do izpolnjenega 10. leta more osebno legitimacijo zamenjati vpis njihovega imena in rojstnega datuma v legitimacijo roditeljev. Vpis vrši oblast, ki je izdala legitimacijo.

3. Oplatnične osebne legitimacije se izdajajo za deset koledarskih let.

Veljavnost legitimacije se mora pred začetkom vsakega leta podaljšati za naslednje leto.

4. Legitimacije morajo biti opremljene s suhim žigom oblasti, katera jih je izdala, kakor tudi s podpisom (faksimilom) predstojnika. Legitimacije morajo imeti podpis lastnika in njegovo fotografijo, ki mora biti žigosana s suhim žigom in na zadnji strani nositi potrdilo o osebni identiteti, če fotografija ni pritrjena v legitimacijo.

Legitimacije za one osebe, ki imajo pravico samo na 12 potovanj letno po znižani ceni za osebje državnih prometnih naprav (glej § 9., točka 4.), morajo imeti vložek za nadzorovanje števila potovanj po znižani ceni v enem letu.

5. Legitimacije izdaja in podaljšuje za svoje osebje ravnateljstvo.

Upokojenim železniškim uslužbencem, njih družinskim članom, kakor tudi vdovam in otrokom umrlih železniških uslužbenec izdaja in podaljšuje legitimacije ono ravnateljstvo državnih železnic, na katere območju prejemajo pokojnino.

§ 11.

1. Pravico na brezplačno vožnjo po zasebnem poslu trikrat na leto imajo:

a) aktivni uradniki, zvaniki in služitelji,

b) honorarni železniški zdravniki bolniškega fonda državnega prometnega osebja,

c) pogodbeni uradniki, zvaniki in služitelji ter zdravniki specialisti, v kolikor so jim pri postavitvi priznane pravice do ugodnosti, ki jih uživajo osebe, navedene pod a) in b),

d) dnevničarji, in to administrativni in tehnični dnevničarji, pisarji, risarji, daktilografi, figuranti in vsi dnevničarji, ki vrše službo nastavljenih eksekutivnih uslužbenec,

e) upokojeni uradniki, zvaniki in služitelji, ako so v službi prometnih ustanov prebili najmanj pet let. Ta omejitev ne velja za uslužbence, upokojene po čl. 123., zadnji odstavek, zakona o državnem prometnem osebju in čl. 44. pravilnika o uslužbenih rečne plovbe,

f) pomožno osebje, ki prejema pokojnino od prometnih ustanov ali fondov teh ustanov, ako je v službi prometnih ustanov prebilo najmanj deset let. Ta omejitev ne velja v primeru, predvidenem v drugem odstavku čl. 73. pravilnika o pomožnem osebju državnih prometnih ustanov v resoru ministrstva za promet,

g) rokodelci, pisarniški dnevničarji, ki vršijo službo služiteljev, in navadni delavci,

ako so bili v službi prometnih ustanov nepretrgoma najmanj leto dni,

h) družinski člani (§ 9., točka 6) oseb, navedenih v tem paragrafu pod a) in g),

i) vdove in otroci umrlih uslužbenec državnih prometnih ustanov, v kolikor prejemajo pokojnino od prometnih ustanov ali fondov teh ustanov,

j) osebe, navedene v § 9., točka 2., njih družinski člani, oziroma njihove vdove in sirote,

k) dijaki prometnih šol na priporočilo šolske uprave.

2. Pravico do brezplačne vožnje po zasebnem poslu dvakrat letno imajo osebe, navedene v točki 1. pod g), ako v službi prometnih ustanov niso nepretrgoma najmanj eno leto.

3. Upokojeni uslužbeni (točki 1 e) in 1 f), njih rodbinski člani, kakor tudi vdove in otroci umrlih uslužbenec (točka 1 i) dobivajo pa brezplačne vozovnice samo tedaj, ako prejemajo draginjsko doklado.

Od te omejitve so izzeti upokojeni uslužbeni, ki so prebili v službi prometnih ustanov najmanj 20 let, kakor tudi njih družinski člani, dalje vdove in sirote takih aktivnih ali upokojenih uslužbenec.

4. V zgoraj odrejeno število brezplačnih potovanj se ne štejejo potovanja, navedena v § 2., točki 2 a) do c), kakor tudi ne potovanja družine umrlih aktivnih uradnikov, zvaniki in služiteljev do kraja, kjer se namerava nastaniti.

5. Uslužbencem in članom njih družin more z ozirom na posebne razmere odobriti brezplačno potovanje po zasebnem poslu tudi čez zgoraj navedeno število, in to: generalni ravnatelj za generalno ravnateljstvo in ravnateljstvo državnih železnic, a minister za promet za vse ostalo osebje. Ravnatelj rečne plovbe more pa odobravati za svoje osebje in za plovbene linije.

Ti funkcionarji morejo v izjemnih primerih odobravati brezplačno vožnjo tudi onim prometnim uslužbencem, ki nimajo pravice na brezplačno vožnjo, dalje spremljevalcem bolnih uslužbenec ali bolnih žen, oziroma bolnih otrok uslužbenec, ako dokaže uslužbenec z uverjenjem železniškega zdravnika, da je potovanje potrebno in da bolnik ne more potovati brez spremljevalca.

§ 12.

Vsaka brezplačna vozovnica daje pravico na brezplačen prevoz prtljage do 30 kg za osebo. Kot prtljaga se smatrajo vsi predmeti, navedeni v § 30. železniške tarife I. del.

§ 13.

1. Aktivni uradniki, zvaniki in služitelji državnih prometnih ustanov pa imajo pravico na brezplačen prevoz svojega pohištva z železnico in ladjo v teh slučajih:

a) pri stopanju v službo po šestmesečnem roku,

b) pri premestitvi, bilo po službeni potrebi, bilo po prošnji, kakor tudi pri izmenjavi poslovnega objekta,

c) pri upokojitvi v roku enega leta po razrešenju službe,

d) pri odpustitvi iz službe, če odpust ni bil izrečen zaradi kazni, v roku enega leta po razrešenju službe,

e) pri ženitvi in možitvi, dva meseca prej in deset mesecev po poroki.

2. Ostali uslužbeni državnih prometnih ustanov imajo pravico do brezplačnega prevoza svojega pohištva z železnico ali ladjo pri premestitvi po službeni potrebi.

3. Rodbine umrlih aktivnih uradnikov, zvaniki in služiteljev imajo pravico na brezplačen prevoz svojega pohištva z železnico in ladjo v roku enega leta po uslužbenčevi smrti.

4. Pomožno osebje in družine pomožnega osebja, ako prejemajo pokojnino od prometnih ustanov ali fondov teh ustanov in ako je uslužbenec v službi prometnih ustanov prebil najmanj deset let, imajo pravico na brezplačen prevoz svojega pohištva po železnici in ladji v roku enega leta po upokojitvi, oziroma uslužbenčevi smrti.

5. Aktivnim uradnikom, zvaniki in služiteljem more z ozirom na posebne razmere odobriti brezplačen prevoz pohištva tudi v drugih primerih, in to generalni ravnatelj za osebje generalnega ravnateljstva in ravnateljstva državnih železnic, a minister za vse ostalo osebje.

6. Osebe, navedene v točkah 1. do 5. se morejo okoristiti s to ugodnostjo za sledeče najvišje težine:

a) uslužbeni z lastnim gospodinjstvom 10.000 kg,

b) uslužbeni brez lastnega gospodinjstva 3000 kg.

Uslužbeni z lastnim gospodinjstvom imajo pravico na dvoje voz, a uslužbeni brez lastnega gospodinjstva na en voz.

7. Ako se prevoz pohištva vrši v vozovih za pohištvo, velja ugodnost brezplačnega prevoza tudi za povratek praznih voz.

8. Družina aktivnega uslužbenca državnih prometnih ustanov ima pravico na brezplačen prevoz mrtvega telesa v roku od treh mesecev po smrti od kraja, kjer je uslužbenec umrl, do kraja, kjer ga želi rodbina pokopati.

9. Za uživanje teh ugodnosti je potrebna uputnica. Pri kombiniranim prevozu je potrebna uputnica za prevoz z železnico in posebna za prevoz z ladjo.

Uputnice izdaja za osebje svojega območja ravnateljstvo državnih železnic.

§ 14.

1. Uslužbeni, ki so zaposleni v takih krajih, kjer se nikakor ne morejo ali samo težko nabavljajo življenske potrebščine (neobljudeni kraji), imajo pravico na brezplačen prevoz življenskih potrebščin in praznih posod iz oziroma do najbližjih tržnih mest do največ 10 kg dnevno.

Ta mesta odreja generalno ravnateljstvo državnih železnic.

2. Če imajo uslužbeni, navedeni pod 1., družino, imajo poleg tega pravico na brezplačen prevoz življenskih potrebščin in praznih posod iz oziroma do najbližjih tržnih mest, in to za življenske potrebščine do največ 50 kg, a za posode do največ 10 kg mesečno.

3. Uslužbeni z družino, ki so zaposleni v krajih, ki ne spadajo v kraje, navedene pod 1., imajo pravico na brezplačen prevoz življenskih potrebščin in praznih posod, in to za življenske potrebščine do največ 50 kg, a za posode do največ 10 kg tromesečno.

4. Uslužbeni z rodbino imajo za oskrbo preko zime v mesecih september, oktober, november in december pravico na brezplačen prevoz življenskih potrebščin in praznih posod, in to za živila do največ 450 kg, a za posode do največ 50 kg skupno.

5. Ugodnosti pod 1. in 2. uživajo vsi uslužbeni takoj, a ugodnosti pod 3. in 4. uradniki, zvaniki in služitelji po enem letu, a ostalo osebje po treh letih neprekinjene službe pri državnih prometnih ustanovah.

6. Kol uslužbeni z družino v tem paragrafu se smatrajo uslužbeni, ki žive v skupnem gospodinjstvu s katerimkoli članom družine, ki ga vzdržujejo.

7. Dnevne pošiljke (točka 1.) se prepečejo s prapraticno kot ekspresno blago, a ostale pošiljke (točka 2. do 4.) z uputnico kot brzovozno blago.

Prapraticne in uputnice izdaja za osebje svojega območja ravnateljstvo državnih železnic.

8. S pravicami, danimi v točkah 1. do 3., se more okoristiti uslužbenec samo določenega dne, meseca ali tromesečja. (Torej ne veljajo preko treh mesecev; izrabiti se morajo najkasneje meseca decembra.)

Za življenske potrebščine za zimo morejo dobiti uslužbeni največ šest uputnic, a za ostale pošiljke samo po eno.

(Konec prihodnjič.)

Navodila

o ugodnostih na železnicah in ladjah pri prevozu gradbenega materiala.

G. minister za promet je s svojim rešenjem M. S. št. 16269/30 z dne 19. avg. 1930 odredil, da se po določbah čl. 17. pravilnika o ugodnostih na železnicah in ladjah izdajo sledeča navodila:

1. Brezplačen prevoz materiala za gradbo hiš se lahko daje uradnikom, zvaniki in služiteljem in pomožnemu osebju, ako je priznana za stalno po dovršenem tretjem letu službe pri prometnih napravah.

2. Stanovanja uradnikov imajo lahko največ 5 sob, zvaniki in služitelji pa dva stanovanjima, največ po tri sobe, a služiteljev in pomožnega osebja največ po dve sobi, seveda z vsemi ostalimi pritliklinami.

3. Vse prošnje za prevoz gradbenega materiala s predračunom, overovljenim planom in potrebnimi dokumenti, med katerim mora biti tudi od pristojnega načelnika overovljena izjava prosilca, s katero se obveže stanovati v enem izmed stanovanj, sicer da zapade disciplinski kazni, se morajo dostavljati vsaka posebej z mnenjem polom gradbenega odeljenja ravnateljstev ministrstvu za promet v odločitev.

★

Železničarji iz Ljubljane, Maribora in iz drugih krajev Dravske banovine, ki že imajo lastne parcele, na katerih nameravajo prihodnjo pomlad zidati svoje hiše, naj se obrnejo glede pojasnil v tej zadevi na železniško družino, stažbeno in kreditno zadrugo v Ljubljani. Posebno naj se čimprej javijo oni, ki potrebujejo za zgradbo še posojila, da jim jih zamore zadruga pravočasno izposlovati.

Pojasnila daje tajnik zadruge v Ljubljani, Emonska cesta 10. Pismu je priložiti znamko (Din 1.—) za odgovor.

Lesni delavci

Verd pri Vrhniki. Vse članstvo strokovne skupine lesnega delavstva obveščamo, da se bo vršil **sestanek 26. oktobra** ob 9 dopoldne v Rokodelskem domu na Vrhniki. Pride tudi zastopnik iz Ljubljane. Dolžnost nas vseh pa je, da se tega sestanka vsi udeležimo in agitiramo za udeležbo tudi med nečlani. Ne bodimo brezbržni in imejmo zanimanje za uspeh organizacije, ki je naša. Zato je tudi naša dolžnost, da se udeležujemo naših sestankov. Tovariši! Vsi na sestank!

Boj za petrolej

(Nadaljevanje.)

Zmaga v dipl. boju ne prinese petroleja, kapital je ležal v mehiških poljih brez dobička. Prestižu vlade pa je bilo že itak zadoščeno z zmago v Nicaragui. Iz vseh teh tendenc je nastala nova politika: poslaniki so bili zamenjani in mehiško vrhovno sodišče je proglasilo določbe petrolejskega zakona, da se odvzamejo koncesije za vrtnanje vsem družbam, ki ne predložijo polnopravnih naslovov, kot protistavne in jih razveljavilo. V Washingtonu so vzeli to odločbo na znanje kot prvi korak na pravi poti. Nadaljnje vladne odločbe v tem pravcu so obe vladi bolj približale in angleška prizadevanja, da na račun Američanov pridejo na zeleno vejico, so postala brezuspešna. Začel se je med ameriškim in angleškim kapitalom svobodni konkurenčni boj. Angleški je začel kmalu popuščati, ker so bili nekateri geologi mnenja, da bodo večji mehiški vrelci kmalu izčrpani. Dutch Shell je obrnila svojo silo bolj na jug v Venezuelo in Kolumbijo in sploh Južno Ameriko. Vendar upajo Američani kljub silnemu padcu produkcije od 193 milijonov sočlov l. 1921. na 45 milijonov leta 1929. še na notranjost d. žele.

Mehika, ki je bila dolgo v petrolejski produkciji na drugem mestu, takoj za Ameriko, je padla l. 1928. nazaj na četrto mesto za Venezuelo in Rusijo in bo šla najbrže še bolj nazaj. S tem je bila pa tudi oslabiljena pozicija mehiške vlade napram inozemskim interesentom. Nekateri se boje, da bo Mehika

kmalu bolj rabila inozemski kapital kot pa ta mehiški petrolej. Mehika rabi ameriške producente, da ima država kaj davkov in prebivalstvo kaj dela. Na drugi strani pa ameriške banke nikakor nočejo gnati svojega velikega dolžnika v bankrot, ampak ga morajo podpirati, da more izpolnjevati svoje finančne obveznosti. Ti razlogi so vodili Callesa in prav tako njegovega naslednika Gila v njegovi politiki napram Washingtonu, pa ameriški kapital, ki ju je podpiral v vstaji l. 1929.

Vendar v Združenih državah preradi pozabljajo, da je račun medsebojnega približanja plačala samo Mehika. Naj bo ta sporazum tudi le maskiran umik mehiške vlade, izsiljen pod pritiskom gospodarske krize, vendar mase mehiških delavcev in kmetov te igre ne razumejo tako kot diplomati. Tej mehiški politiki se hudo protivijo strokovne organizacije. Boj med Mehiko in Washingtonom se bo brzkone kmalu znova vnel, če bodo hoteli uveljaviti zahteve svoje revolucije iz leta 1917.

Ostra je borba med Ameriko in Anglijo za ležišča okoli Karibskega morja. Že 1914 si je prizadeval angleški kapital dobiti koncesije v srednjeameriških republikah. To se mu je posrečilo in revolucionarna vlada v republiki Costarica je dala Angležem skoro vsa polja v državi v zakup. Washington je razumljivo takoj nastopil. V sporu med Costarico in Panamo je bil rabsodnik in ugodil prvi, nakar so koncesije takoj dobile ameriške družbe. Ta slučaj so pozneje v mosulskem sporu Angleži stalno predbacivali Američanom, češ kakor delate vi, smemo tudi mi.

V srednjo in južno Ameriko se je zlasti zarila angleška Controlled Oilfields, ki je pod absolutnim nadzorstvom angleške vlade in je tudi vodila politiko in delala to, kar ji je naročila vlada. To se je v žarki luči pokazalo v sporu, ki je nastal v družbi, ker akcionarji niso imeli nobenih pravic, ampak sta dva vladna zaupnika imenovala direktorje sama. Ugotovilo se je, da je družba zapravila dve tretjini svojega osnovnega kapitala. Pokupila je ta družba silna ležišča v srednji in južni Ameriki. Nekatera je pustila kar ležati, na drugih pa so vrtale Dutch-Shell in druge družbe. Družba je kupovala zemljišča, kjer sploh ni petroleja — po ameriškem mnenju iz strateških razlogov. Angleška vlada je krila deficite te družbe s silnimi dobički Anglo-Persian. Churchill pravi, da je vlada iz 11 milijonov udeležbe pri Anglo-Persian potegnila v 10 letih 200 milijonov dolarjev profita.

Delovanje angleških družb je vzpodbudilo Američane, in so šli v napad. Uspeli so v vseh malih srednjeameriških državah, kjer ima Washington povsod veliko avtoriteto. Tako so precej izrinili angleški kapital, ki se je začel umikati bolj na jug. Vendar so tudi še v srednji Ameriki Angleži precej jaki, ker imajo precej besede v Inter-Continent Petroleum Corp., ki ima mnogo polj v Ecuadoru, v Mehiki, Guatemali, angleški Guayani in v Venezueli.

Čeprav je Brazilija l. 1926. v pričakovanju, da se bo našel petrolej v večjih množinah, vsa svoja mineralna ležišča nacionalizirala, so vrtnanja v tej deželi šele v začetnem stanju. Tudi Chile je izdala zakone v zaščito svojih mineralnih

bagastev, četudi petroleja v velikih množinah še niso našli. Načrt zakona, ki je imel namen, da bi bila ameriška družba pri produkciji bakra prisiljena na odjem chilenskega premoga, je morala vlada umakniti, potem ko je Washington pod roko protestiral.

V Argentini, ki je v petrolejski produkciji na 10. mestu, ima večino ležišč angleški kapital, zlasti Anglo-Persian. Vlada je že več let poskušala zakoniti nacionaliziranje ležišč, a ji je senat načrt zavrnil — pod vplivom inozemskih družb. V zadnjem času poročajo, da se Standard zelo trudi, da bi dobila v roke najboljša argentinska polja. Javno mnenje pa je v Argentini hudo protiameriško.

Bolivijo si je izbral angleški kapital pod vodstvom Deterdinga za središče svoje ameriške produkcije. Koncesija je ogromna. Obsega celotno izrabo zemljišč. Angleži so zgradili železnico k morju in ob reki Paraguay celo pristanišče. Američani imajo manjša ležišča, so pa mogočni v drugih panogah industrije v Boliviji. Težave so pri transportu. Napeljava cevi preko And bi morala iti skozi Chile in Peru, kar pa ni lahko izvesti.

Poleg Kolumbije in Venezuele je Peru v južni Ameriki najpomembnejša petrolejska dežela. V svetovni produkciji je na 9. mestu. Glavna ležišča izrablja ameriška Standard. Tu so precej ugodna polja ob morju. Tudi Angleži so bili tu, a so svoje pravice prodali Američanom. Vlada je izdala sporazumno s petrolejskimi družbami zakon o socializaciji produkcije petroleja, ki pa tega naziva nikakor ne zaslužiti.

(Nadaljevanje prih.)

Kovinarji

Javornik. V zadnji »Delavski Pravi-
ci« napovedan sestanek kovinarjev za
dan 19. oktobra se bo vršil isti dan ob
3 pop. Na sestanek pride zastopnik iz
Ljubljane in bo poročal o položaju de-
lavstva pri nas in drugod. Tovariši!
Skrbimo za udeležbo vsega članstva.

Rudarji.

Zagorje. Strokovna skupina rudarjev
Zagorje ob Savi bo imela v nedeljo, dne
19. oktobra ob 9 dopoldne v prostorih
Zadružnega doma svoj redni sestanek.
Tovariši, pokažite disciplino in se od-
zovite tako, da pridete vsi do posled-
njega. Naj nikogar ne manjka! Saj naši
sestanki so zato, da se na njih pogovo-
rimo o delavskih stvareh in da se spo-
znamo. Skrbite vsi za čim številnejšo
udeležbo. — Na sestanku bo poročal naš
tovariš Lešnik iz Hudejame.

Trbovlje. Sestanek članstva Strokov-
ne skupine rudarjev se bo vršil v sobo-
to, dne 18. okt. ob 4 popoldne v tajni-
štvu na Lokah 253. Na dnevnem redu je
poročilo o položaju rudarskega delav-
stva in organizaciji. Vabimo vse član-
stvo, da se sestanka v obilnem številu
udeleži.

Opekarsko delavstvo

Vrhnik. V prejšnji številki smo na-
pisali, da smo pred ustavitvijo dela v
opekarski industriji. Preteklo soboto so
bile že pri Lelovškovi opekarni javljene
in izvršene redukcije delavstva. Stara
navada pri opekarnah pa je bila vse do-
slej, da so imeli oni delavci, ki so delali
v poletju pri takozvani »partiji« tudi v
zimskem času vedno delo. To pot so pa
napravili tu pri nas malo izjemo in so
med onimi, ki so dobili dopust tudi taki,
ki so delali pri gori omenjeni »partiji«.
Tukaj zopet vidimo, da kapitalistični si-
stem ne pozna nobene meje in ozirov,
ni mu mar eksistenca delavcev, glavno
je profit. Obenem pa si pri takem ko-
raku prizadeva kako onemogočiti orga-
nizacijo in jo razbiti. Povemo pa že v
drugič, da je strokovna skupina opekar-
skega delavstva ustanovljena od delav-
cev za delavce, zato jo bomo sami vo-
dili in ostali pri njej včlanjeni. V pro-
stem času po zimi pa bomo skrbeli za
samoizobrazbo, da bomo čimdalje bolj
pripravljani za borbo v življenju.

Krekova mladina.

»Ogenj«. Izšla je 10. številka »Ognja« s
slededečo vsebino: Človek iz podstrešja.
Zločini. Vam, katerih rama se vkloniti
noče! Kmečko vprašanje. Ročni in um-
ski delavci. Nekaj o umetnosti. Novi rod.
Borčevski kot. Dobre knjige. Drobčinice.
Beležke. — List vsem prijateljem kršč.
socialističnega pokreta prav toplo pri-
poročamo. Naroča se v upravi v Ljub-
ljani, palača Delavske zbornice, in stane
celoletno 32 Din. Za naročilo zadostuje
dopisnica, kjer navedite svoj natančen
naslov.

Koroška Bela. 5. oktobra smo imeli
občni zbor naše družine, katerega se je
udeležilo lepo število članov. Za vse
delo smo si sestavili načrt in po njem
bomo delali. Živi borba!

Čez hribe in doline . . .

Vrhnik. Redukcije pri Jelovškovi
opekarni, redukcije v Kotnikovi tovarni
in ustavitve dela na Tomšičevi žagi. Vse
to se je izvršilo preteklo soboto pri nas.
Delavstvo je s tem postavljeno na cesto
in je njegov položaj s tem postal še slab-
ši. Odpusti pri opekarnah so se izvršili
radi končane sezone. Nerazumljivo nam
je pa, da so se ti odpusti izvršili že se-
daj v tako velikem številu. Saj je bilo
dosedaj nekaj delavcev zaposlenih tudi
v največji zimi. Ustavitvi dela na Tom-
šičevi žagi je pa vzrok splošna kriza v
lesni industriji, kakor se govori.

Jesenice. V nedeljo je g. duh, svetnik
Kastelic v kapeli na Plavžu poročil tov.
Vidmar Maksa, člana naše skupine in
godbenika naše del. godbe, z gđ. Ivan-
ko Maver-jevo, članico pevskega in
dramskega odseka Krek. prosv. društva.
Naj ju spremlja v njunem življenju bla-
goslov božji!

**Zakaj še nisi član »Krekove
knjižnice«? Piši takoj na:
»Krekovo knjižnico«, De-
lavska zbornica, Ljubljana.**

Atom:

Zavarovanje za starost in onemoglost

Ideja o zavarovanju za starost in
onemoglost je med slovenskim krščan-
sko-socialističnim delavstvom že stara.
Že Ziller pripoveduje v svojih Spominih
na prva leta krščanskega socializma
kako so že l. 1898 delali načrte, kako
bi se dalo pomagati delavstvu v sta-
rosti. Računali so cele dneve in mesece
in spravili skupaj pravila delavske
Samopomoči, ki so bila objavljena v
Glasniku dne 15. novembra 1898. Izra-
čunali so celo vrsto tabel za starostne,
invalidne, dotne in druge rente (celih
7 strani Glasnika) ali ni bilo sredstev
in dovolj poguma.

Zdi se mi, da tu g. Ziller nima čisto
prav. Poguma so imeli dovolj ti pionir-
ji krščanskega socializma med Slovenci.
Manjkalo jim je le sredstev. In prav
tista težava obstoja še dandanes. Sred-
stva bi mogli čakati od države, ali od
kakega dobitka v loteriji ali od kakega
bogatega dobrotnika. S tem upanjem ni
možno računati. Čakali smo že več kot
30 let na to, pa se upanje ni uresničilo.

Zato je bila edina rešilna pot, da si
delavstvo opomore samo od sebe. In na
tem temelju je postavljena nova res de-
lavska zavarovalnica »Zavarovalni od-
sek III. reda sv. Frančiška«.

Potreben je najprvo kapital. Temu
se je odpomoglo na ta način, da se prvih
pet let nikomur ne izplačuje nobena
renta, da se na tak način nabere iz
vplačanih premij tolik kapital, ki pri-
naša dovolj obresti za izplačevanje rent
ali pokojnin.

**Potrebno je bilo tudi izogniti se
vsem upravnim stroškom.** V ta namen
je bila zavarovalnica ustanovljena kot
zaseben dobrotelni odsek III. reda, da
je tako oproščen vsakih davkov. Ako
bi moral plačevati davke, je ta zavarov-
valni odsek popolnoma onemogočen,
ker so preveliki za obratni kapital, ki
ga v zavarovalnici dozdaj še nikjer nima.

Treba je bilo skrbeti za pocenitev
obratovanja. Najbolj po ceni obrat je
tisti, ki je zastoj. Vsaka skupščina III.
reda je obenem podružnica zavaroval-
nega odseka, ker lahko odbor skupšči-
ne vrši vse zavarovalne posle. Ustanov-
ljenih skupščin je na Slovenskem okoli
250, ustanovi se jo pa lahko povsod,
kjer je več zavarovanih članov. Edino
na ta način, da smo se izognili vsem ne-
potrebni stroškom je bilo sploh mo-
goče to zavarovalnico ustanoviti. In edi-
no na ta način je bilo možno znižati
premijske, tako, da je zavarovanje dostop-
no najbednejšim slojem slovenskega
ljudstva.

Namenjena je predvsem vsem delav-
cem in delavkam, ki nimajo na stara
leta nobene pokojnine. Ker si vsled
majhne plače kljub varčevanju ne mo-
rejo dovolj prihraniti, morajo v letih
onemoglosti in starosti običajno stradati.
Namenjeno je zavarovanje služabni-
kom in služkinjam po mestih, trgovskim
in obrtniškim uslužbencem, na deželi
vsem poljskim delavcem in delavkam.
Vsi ti delajo in žive, dokler so pri moči.
ko obnemorejo vsled bolezni ali staro-
sti, jih čaka ubožnica ali pa postanejo
občinski reveži, ki se jih vsakdo brani
in otepa.

Namenjeno je zavarovanje tovarni-
škim delavcem in delavkam, uslužben-
cem pri železnici in drugod kjerkoli, ki
jim je pokojnina premajhna za človeka
dostojno življenje in jo žele dopolniti.

Namenjeno je zavarovanje slednjič
gospodarjem in gospodinjam, da se lah-
ko zavarujejo za stara leta, in se jim
potem, ko oddajo posestvo mlajšim, ni
treba bati ne zeta ne sinaha, ki bi jim
mogel odtrgovati pošteno zasluženi pre-
užitek, kakor se to tolikokrat zgodi.

Radi teh različnih potreb, ker neka-
teri potrebujejo popolno pokojnino, dru-
gi pa samo da jo dopolnijo, je ustanov-
ljenih zaenkrat 9 razredov, kakor raz-
vidno iz tabele. Kdor hoče po 30 letih
(po teh letih dela je delavec običajno
zgaran) zavarovanja dobiti pokojnino:

I. razreda to je 200 Din, mora plače-
vati mesečno po 20 Din, II. razreda 300
dinarjev, mesečno 30 Din; III. razreda
400 Din, mesečno 40 Din; IV. razreda
500 Din, mesečno 50 Din; V. razreda
600 Din, mesečno 60 Din; VI. razreda
700 Din, mesečno 70 Din; VII. razreda
800 Din, mesečno 80 Din; VIII. razreda
900 Din, mesečno 90 Din in IX. razreda
1000 Din, mora plačevati mesečno po
100 Din.

Pozor! Pozor!

Nagrade v vrednosti po
50.000 dinarjev prinese

RADION

nagradna naloga
onim, ki
bodo rešili
nalogo

Pojdite takoj k svojemu
trgovcu, da Vam da karto
za sodelovanje pri nagrad-
ni nalogi in točne pogoje!

Zavarovanje se izplača vsakemu,
kdor ima upravičeno upanje, da bo lah-
ko delal vsaj še pet let. Če po petih le-
tih obnemore, ima že pravico do svoje
pokojnine. V 2½ letih dobi ves denar iz-
plačan, kar ga je vplačal. Vsa nadaljna
leta, če živi tudi dvajset let, dobi pokoj-
nino zastoj. Iz pričujočega si lahko
vsak to sam izračuna.

Kdor se hoče zavarovati, dobi meseč-
no: I. razred po 5 letih 33 Din, po 10 le-
tih 66, po 15 letih 100, po 20 letih 132,
po 25 letih 165, po 30 letih 200; II. raz-
red 50, 100, 150, 200, 250, 300; III. raz-
red 66, 133, 200, 266, 332, 400; IV. raz-
red 83, 166, 250, 322, 415, 500; V. raz-
red 100, 200, 300, 400, 500, 600; VI. raz-
red 116, 232, 350, 464, 580, 700; VII. raz-
red 133, 266, 400, 532, 665, 800; VIII. r.
150, 300, 450, 600, 750, 900; IX. razred
166, 333, 500, 666, 830, 1000 Din.

Kdor bi po 5 letih zavarovanja ali
pozneje umrl, dobi tudi pogrebno v
znesku šestmesečne rente, ki mu za ti-
sto leto pripada.

Pogoji za vstop so čisto lahki: 1. Biti
mora član III. reda ali se zavezati, da
bo to postal tekom prvih petih let, dru-
gače se izbriše in se mu dve tretjini
vplačane vsote vrnejo. Isto je, če kdo
odstopi od zavarovanja.

2. Biti mora naročen na »Cvetje« (15
Din), ki je redovno glasilo III. reda.
3. Vpisnina znaša 10 Din enkrat za
vselej za tiskovine.

V slučaju razpusta, ki se ga pa zaen-
krat ni bati, dobi vsak član vrnjeno do
zadnje pare vse, kar je vplačal z običaj-
nimi obrestmi vred.

Čisti prebitek, kadar ga kaj bo, se bo
uporabljal izključno za zidanje cenениh
stanovanj, za zavetišča brezposelnih, od-
puščenih kaznjencev itd.

Če se kdo želi zavarovati, naj se za
vsa pojasnila, tiskovine za vpis itd.,
obrne na: Uredništvo »Cvetje«, Ljublja-
na, ali na: Župni urad Marijinega Ozna-
njenja, Ljubljana, ali pa tudi na: Upra-
vo »Delavske Pravice« v Ljubljani, De-
lavska zbornica, ki bo gotovo tudi rada
posredovala v tej zadevi.

Tovariši, tovarišice! Oklenite se te
zavarovalnice, ki je res vaša in za vas
ustanovljena. Ni še popolna, toda čim
močnejša bo, tem prej in tem bolje se
bo lahko izpopolnila!

Pismo iz Neubrucka.

II.

Rekli so mi, da naj pišem spomine
na lepe dni, ki sva jih s tov. Lombardom
preživela med našimi avstrijskimi tova-
riši. Ako sem zapisal tovariši, ni to kar
tako, kajti med nami je v resnici vlada-
lo tovarištvo v pravem pomenu besede,
tukaj nismo poznali nacionalnih meja,
ne srdite borbe, ki se je ravno v teh
dneh odigravala po našem tužnem Ko-
rotanu.

V nedeljo dne 25. sept. naju je spre-
jel v svojo sredo mogočni Dunaj z vsem
svojim starim sijajem in krasoto. Prva
najina pot je bila obiskati veličastno du-
najskega katedralo cerkev sv. Stefana. Po-
tem pa dalje, vse kar je kaj zanimivega
doli do Pratra.

Oglasila sva se na centrali Dunajske
internacionale, ki ima svoje prostore v
sredini mesta, Laudongasse št. 16, VIII.,
toda na žalost so bile vse pisarne zaprte,
ker je bila nedelja in nisva mogla vi-
diti, kako imajo urejeno. Štirinadstrop-
na je stavba, v kateri imajo vse stroke
svoje pisarne. V pritličju mala in velika
zborovalna dvorana, poleg pa krasno
urejeni gostilniški prostori, vse last du-
najskega kršč. soc. delavstva.

Pa pot naju je vodila dalje v Neu-
bruck, kjer so naju že pričakovali, kajti
na žalost moram priznati, da Dunaj ni
Ljubljana in sva ga nekoliko polomila.
Kdo bi si mislil, da ima Dunaj en kup
kolodvorov in mala zamena pa se pelješ
namesto proti Lincu doli proti Madja-
rom. Smola kaj! Toda nič za to, Bog
Kranjca ne zapusti in tudi midva sva
srečno brez kake večje nezgode drugi
dan priromala v Neubruck. Sicer pa mor-
am v najino olajševalno okolnost pove-
dati tudi to, da niti dunajski železniški
uradniki sami ne vedo, kje je ta prekli-
ceni Neubruck. Seveda, kdo bo pa po-
znan vsako vas, ki ima postajo kakor
Žabnica na Gor.

Pred vhomod se blesti napis »Allin-
gerhaus«, Erholungsheim für christli-
che Gewerkschaften Österreichs. Kakor
sem že v zadnjem pismu omenjal, je to
last Dunajske internacionale, uporablja-
jo ga pa vse zveze, ki so v njej včlanje-
ne za okrevališče svojih članov, ki za ce-
nen denar lahko tukaj prebijajo svoj do-

Ali Vam je znano, da dobite v gostilni

ZADRUŽNA KLET

v Ljubljani,

Kongresni trg šte. 2

dobro, ceno postrežbo in izborno kuhinjo

pust. Poleg tega pa na željo pošilja rekonvalescente tudi dunajska bolniška blagajna. Takoj po prihodu naju je upravnik odvedel v že določeno sobo, kjer sva se morala takoj pripraviti za predavanje. Predavanj je bilo vsak dan pet in sicer dve dopoldan in tri popoldan. Poleg tega smo imeli parkrat tudi govorniško šolo, pri kateri se ni zmanjkalo dunajskega humorja in dovtipov. V prostem času smo se sprehajali, kegljali, igrali in tudi pridno učili, kajti avstrijska delavska zakonodaja ni kar tako, saj ima samo bolniško zavarovanje do sedaj že 24 novel, to se pravi, da so ga že 24 krat popravljali in krpali. Vsako jutro smo skupno obiskali malo, a zelo lično kapelico sv. Barbare na gričku, kjer smo glasno molili jutranjo molitev. Kako lepa slika: mala kapelica, okrog nje pa gruča mladih fantov, borbenih pokretašev, ki prosijo božjega blagoslova za delavski pokret in zase, da ne omagajo na tej trnjevi poti, ki tirja od njih celega človeka.

Skoraj bi pozabil omeniti kuhinjo, ki na vsak način spada zraven, ker je bila res prvovrstna. Marsikje bi imeli več gostov in bi tujski promet bolj

uspeval, ako bi znali tako dobro in okusno pripraviti jedila. Posebno tukaj smo imeli velik glad, kajti sveži planinski zrak — okrog 1300 m nad morjem leži ta prijazni kraj — je zahteval od nas mnogo več nego zatohneli mestni zidovi. Menda je to tudi kuharica dobro vedela in zato za nas še bolj skrbela.

Za duševno hrano, radi katere smo seveda predvsem prišli v Neubruck, je bilo tudi dobro preskrbljeno, toda žal da mnogo gg. predavateljev ni prišlo, ker so bili zadržani od prevelikega dela. Najbolj interesantna in tudi globoka sta bila predavanja »Entproletarizacija dela in delavstvo«, ki ga je imel nemški poslanik na Dunaju grof Hugo Lerchenfeld in »Delavstvo in kultura«, ki ga je imel pesnik dr. Henc. (Dalje prih.)

Borza dela.

Ljubljana. Delo je na razpolago: 8 čevljarjem, 1 hlapcu, 2 krojačema, 4 mizarjem, 2 navdn. delavcema, 1 kamnoseku, 3 zidarjem, 1 elektroinstalaterju, 3 elektromonterjem, 1 lesostrugarju, 1 strojniku, 1 vodovodnemu instalaterju, 3 kleparjem, 8 kmečkim deklam, 5 služ-

kinjam za izven, 5 služkinjam zmožnim kuhe, 1 kuharici za bolnico, 1 sobarici in varuhinji otrok, 1 vzgojiteljici zmožni nemščine, 1 bolniški strežnici, 2 postrežnicama, 1 pletilji, 1 pletilji-vajenki.

Maribor. Delo je na razpolago: 18 hlapcem, 12 mazarjem, viničarjem, 2 kovačema, 1 kleparju, 1 žagarju, 1 kolarju, 3 sodarjem, 4 čevljarjem, 2 krojačema, 4 pleskarjem, 5 pomožnim delavcem, 1 fotografu, 1 slugi. — Vajencem: kovaške, mizarske, čevljarske, pekavske, mlinarske, kovaške, kolarske in natakarske obrti ter trgovske stroke. — Ženskam: 16 kuharicam, 42 služkinjam, 5 sobaricam, 3 varuškam, 2 vzgojiteljicama, 1 finančni kuharici, 1 kuharici k orožnikom, 1 perf. hotelski kuharici, 1 kuharici v uradniško menzo, 1 kuharici v oficirsko menzo, 1 podnatararici, 1 plačilni natararici, 1 perf. servirki, 2 gospo-

dinjama, 5 delavkam za opekarno, 6 tovarniškimi delavkam, mlažšim, 2 postrežnicama, 2 šiviljskima vajenkama, 1 trg. vajenki.

Celje. Delo je na razpolago: 6 konjskim hlapcem, 2 hlapcema za govejo živino, 1 pastirju, 3 poljskim delavcem, 2 hiš. hlapcema, 1 lončarju, 1 pečarju, 1 kovaču, 1 električarju, 1 mizarju, 2 kolarjema, 2 sodarjema, 6 čevljarjem, 1 krojaču, 1 peku, 1 raznašalcu kruha, 1 prodajalcu slaščic, 1 strojniku, 8 vajencem, 1 sadjarju, za Francijo 50 rudarjem. — Ženskam: 3 kmečkim gospodinjam, 20 kmečkim deklam, 1 poljski delavki, 1 pletilki, 2 šiviljama perila, 2 natakaricama, 2 gostil. kuharicama, 3 nav. delavkam, 2 kuharicama, 21 služkinjam, 1 sobarici, 3 varuškam, 4 vajenkam.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

RADIO

JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Pierre l' Ermite:

43

Kako sem ubila svojega otroka

K Dominiku je prišel sploh vsakdo, ki se mu je zahotelo družbe in prijateljske besede, ki jo je pri njem gotovo našel. Tu si dobil največjega šaljivca v vsem patronažu dolgega Antignya, ki je bil suh kakor trta in ognjeviti kakor dobro vino, in seveda ni smelo manjkati očka Camillea niti starega znanca Gallaisja, ki je Dominiku pomagal pri mladih... Nekoč je prišel celo sloveči Copinaud, da bi naznanil »gospodu Dominiku«, naj se nič ne boji za svojega »ubežnika«, ki je ozdravljen vseh »Valentin«, kar jih je bilo in kar jih še bo.

Toda k sestankom niso prihajali le iz navade ali zavoljo zabave, ampak iz prave notranje ljubezni do dela in do tovarišev. Tu so se pomenili o vseh važnih zadevah in po bratovsko razpravljali o bodočnosti svojega patronaža, ki so ga hoteli povečati in razširiti.

Ko so odšli, se je Dominik samemu sebi čudil, kako ga je Bog podpiral in ga kljub njegovi slabosti postavil za voditelja in vzgojitelja.

Saj ni še tako dolgo, komaj nekaj tednov bo, kar se je povrnil v Pariz. Župnik Firmin ga je radostno sprejel in mu takoj izročil vse organizacije, ki so nujno potrebovale hitre in izdatne pomoči. Vse so zvaliti na njegove rame. Dobro se je zavedal, da se ne sme premakniti s svojega prostora, ki mu je odkazan, čeprav ga čaka vsak dan hujše in težje delo za napredek organizacij, ki bi na znotraj popolnoma propadle, če bi jim odklonil svojo pomoč.

Župnik se ni več šalil z njegovo slabotnostjo, temveč je gledal v njem odločnega in vztrajnega moža, ki ne prihaja v patronaž le za to, da bi se kratkočasil. Počasi je začel celo sam iskati opore pri Dominiku. Zaupal mu je vse svoje težave in razočaranja in mu potožil, kadar kje ni našel onega razumevanja, pomoči in tolažbe, ki jo je po pravici pričakoval.

Tu in tam je župnik povabil Dominika tudi h kosilu ali k večerji. Tukaj sta se še bolj pomenila in približala drug drugemu.

»Dominik, ko bi vi vedeli kako sem vam hvaležen, da ste se odtrgali od vsega in prišli sem!« je veselo govoril župnik. »To bo še blagoslov za vas in za naš patronaž. Vaša odločna vrnitev bo društvenim članom močan zgled, ki bo marsikoga nagnil k temu, da se bo z vsem srcem oklenil društva in postal značajan mož, vsem pa bo jasen dokaz, da niste prišli v patronaž kot gizdalin, ampak ker ste do dna doumeli v kakšni neizmerni bedi živi naše ljudstvo in da je res že zadnji čas, da se začnemo resno in iskreno baviti z njim.«

»Radi tega sem ravno vedno iz vsega srca želel temu ljudstvu posvetiti vse moči in mu žrtvovati vse svoje življenje.«

»Kako pa odrasli člani tudi gledajo na vas! Ko vidijo, da ste vi kljub svojemu bogastvu in odlični družbi, kateri pripadate, prišli med nje in jim hočete pomagati, se bolj cenijo svoje društvo in rajši prihajajo k sestankom. Poleg tega ste

dobro izobraženi, znate tri jezike in tudi v glasbi ste doma... Veste, take stvari jim ugajajo! O otrokih in njihovih starših pa niti ne govorim, saj vas bodo kmalu tako ljubili, da bi šli za vas celo v smrt!«

»Oh, gospod župnik, ko sem prišel, ste me tako hladno sprejeli, danes pa — se mi zdi — da spet pretiravate!«

»Res, v začetku vas namenoma nisem maral navduševati. V semenišču sv. Sulpicija, kjer sem študiral bogoslovje, so nas zmerom svarili pred odločitvami, ki izvirajo iz gole občutljivosti. Toda vi ste skušnjo srečno prestali in po vseh dosedanjih znamenjih sodeč mislim, da tudi za naprej ne boste popustili. Na neizmernem polju vas čaka velikansko delo... Pri nas imamo sicer še dokaj prostoren »Dom« in lepo razvito društveno življenje, ampak za tako obljudeno župnijo je to še vedno premalo...«

»Bomo jih pa še postavili!«

»In tako krščansko ohranili svoje ljudstvo, ki gre za onim, kdor se zanj zanima, posebej pa še za svojo krščansko vero zahvaliti neznanim duhovnikom in lajnikom, ki se sedaj veselijo v nebesih, a so morali nekoč trdo delati in se truditi, da ni ugasnil plamen vere... Sedaj smo mi prišli na vrsto! Dominik, upam, da razumete in veste kaj nam nalaga dolžnost!«

»Seveda razumem! Kaj ne bi! Zato pa hočem postati duhovnik in delati v predmestju, med delavci.«

»Da bi Bog uslišal ta klic vašega srca in ga uresničil, vam in ljudstvu v blago!«

Ko pa je prišel večer in je Dominik ostal sam v svoji ljubki delavnici, se ga je lotevala malodušnost. Primerjal je svojo resnično slabost z navidno močjo, premišljal je in čedalje bolj spoznaval, da vsa bremena, ki mu jih dan za dnevom nalagajo na pleča, slonijo samo na tej dozdevni moči. Zavedal se je, da je le slaboten trs, pobarvan z železu podobno barvo.

A tega si ni samo umišljal, temveč je imel za to, žal, tudi mnogo dokazov!

Kolikokrat je zalotil samega sebe, ko je mislil na Lolito ali pregledaval kakšen opomin od nje! Zdaj mu je prišlo v roke njeno lansko pismo, v katerem mu je sporočala, da se bo odzvala povabilu, drugič je našel cvetlico, ki mu jo je dala ona, tretjič je našel v miznici na njeno rokavico, ki jo je Bog ve kdaj pozabila... Same peklenske nastave!

Niti v svoji delavnici ni imel miru pred njo, povsod je videl njeno podobo! Vsak malo pomemben okrask na zidu, vsak spomin s plesa, za katerega se prej še zmenil ni, je zdaj gledal čisto drugače, vse se mu je zdelo nevarno.

Vsak spominek mu je na glas klical:

»Kje je pa Lolita? Odgovori nam, odgovori, saj si dosti dolgo živel v njeni bližini in si mislil, da si v Indiji Koromandiji! Kdaj se vrne semkaj? O njeni vrnitvi menda ne dvomiš?! Bolje, da ne, ker se brez dvoma še vrne!«

V strašnem nemiru je trgal spominke in jih metal v ogenj.

Dnevi so polzeli mimo njega in čedalje bolj zastirali ljubljeno podobo.

Pa so se prikopale na površje nove vznemirjajoče misli. Kaj delata mati in ujec pa Presvesovi in drugi znanci in prijatelji?... Iz Noirmoutierja ni prejel drugega glasu kakor ujevčev brzojav; tudi sam ni nikomur nič pisal.

Práv gotovo se vsi togotijo nanj!

Ali bodo mati in ujec in Lolita in njeni ljudje ostali čez zimo v Chaiseskem gozdu, kakor so nameravali, ali pa se bodo vrnili v Pariz?

Kaj bo, če se vrnejo? Tega se je Dominik najbolj bal. Zdaj se je že docela privadil novemu življenju, v mirni tihoti si je utrdil značaj in okrepil voljo, ki ni imela toliko bojev, in užival moč onega junaškega dejanja, s katerim se je bil rešil iz sladke ječe.

Hrano je imel v restavraciji, sobo pa mu je pospravljala neka starka, kakršnih je dandanes malo in ki je v njegovi odsotnosti pazila na delavnico. Včasih, kadar se mu je kam posebno mudilo, mu je za silo celo kaj zavrela. Sicer pa mladenič ni bil več tako natančen in izbirčen kot nekdanj in razkošnega stanovanja na Elizejskih poljanah ni mogel niti videti.

Neko popoldne sedi na balkonu v drugem nadstropju, kjer je imel svojo delavnico, in zadovoljno kadí. Nenadoma praskne k vratom... Precej daleč na ulici je zagledal — Lolito, ki je šla naravnost proti njegovemu stanovanju!

Gotovo ni bila še nikdar v tem okraju, ker je stopala zelo počasi in se venomer ozirala po hišah.

Dominik je z enim samim pogledom ujel njene zlate, kratko pristrizene lase, njeno obleko in jo spoznal po hoji. Pa kaj je ne bi, saj je ni sedaj prvič videl!

Srce mu začne biti, kovati.

Hitro odpre vrata na hodnik in pridrži sapo. Zares, kmalu je bilo slišati, da je nekdo stopil v vežo... Dobro je razločil ženski glas, ki je vpraševal vratarico, če tukaj stanuje »gospod Dominik Yholdy«. Vratarica je pritrtila, nakar so se čuli na stopnicah počasni in boječi koraki...

Dominik se je ves tresel... Pobegnil je v sobo in zaklenil vrata. Da bi se še bolj zavaroval in podprl svojo odločitev, je porinil k vratom staro omaro v slogu Ludovika XV., v kateri je imel okvirje za slikanje. Menil je, da je tako bolj na varnem, ker če bi se že srce vdalo, bi ga bilo sram odpreti...

Vse to se je zgodilo v nekaj trenutkih... Dominik je stopil k s suknom prevlečenim vratom, ki so ga ločila od stopnic, in prishuhnil... Lolita je nalaho prišla v prvo nadstropje in se ustavila. Gotovo tudi njej srce bije ob obisku, h kateremu so jo drugi pripravili, ker nikdar ni mogoče, da bi se bila taka deklica sama od sebe odpravila na tako neprimerno in ponižujočo pot.

Zdaj prihaja proti drugemu nadstropju. Stopnice škrtajo.

Zdaj je že na hodniku...

Dominik se z obema rokama stiska za prsa... v grlu ga duši...

Zvonček zacinglja, da odmeva po vsem hodniku...

Zacinglja prvič — — — drugič — — — tretjič — — —

Nič.